

Työläisnaisten Päivä

(S.H.)

Työläisnaisten päivänä.

*Joka ainoolla meillä se edessä lie
suruin suurien sulkema reitti.
Minne ikänä maailmassa jalkasi vie,
niin aina ja alati sama on tie
ja sama se huoli, mi taatoilta jo
ilon taivahan pilvillä peitti.*

*Mutta sittenkin, raatajanainen, sa sait
osan raskaimman kuin meistä kukaan.
Sinun sukusi vuossadat ollut on vait.
Ne laativat sinua häväisten lait,
ne tekivät kanssasi kaikkea vaan
oman tahtonsa, mielensä mukaan.*

*Tänäpäivänä toisinko laita on sun,
tänäpäivänä oletko vapaa?
Et, et ole! Vaan kera muiden ja mun,
kera joukkion köyhän ja unhoitetun
työpajoissa, pelloilla, kodeissakin
sinut kahleissa, orjana tapaa.*

*Kait sullakin kerran oli naurava suu,
kevätpurppura punasi posket.
Oli sullakin tohiseva toukokuu,
jona humisi hurmaa haavehen puu
ja tuntui, kuin laulaen laskea vois
elon virtojen vihaset kosket.*

*Tulit äidiksi. Et enää miettinyt näin:
meni pirstoiksi untesi pursi
joka päivä kun ahersit köyrtävin päin*

*eteen lastesi, sairaiden, kelmeidin.
— Niin vierivät vuodet ja voimasi ne
kovan taistelun murheissa mursi.*

*Minä tunnen sun huolies paljouden
polo, kärsivä, nääntyvä sisko;
omin hartein ma myös olen kantanut sen
maan matona pienenä ryömien,
vaan tänään ma huudan: kahleesi pois
revi, pirstoa, ympäri visko! —*

*Tänäpäivänä lankea lauluni vuo
kuni lohdutus äitien mieliin,
mene raukean raatajatyttösen luo
ja hänenkin sielunsa tuntea suo
sittä voimaa ja uskoa, joka taas saa
ilon pilkkehen silmien pieliin;*

*sittä uskoa, että — jos tahdot — sa voit
yli kulkea kurjuuden kuilun
ja sen tuskasi tuhota, jota sa koit,
osan oikean saada siitä, min loit
ja kuunnella heljänä helisevän
suvilehtojen lempeän huilun.*

*Tule toivoen siis, sisar, taistelemaan
kera tuhanten, miljoonienki.
Toki pääsemme aikahan autuaampaan,
toki kerran päivähän valkenevaan,
min hoidossa näämme sen määrämme päin,
mihin pyrkiä etsivä henki.*

Pietari Salmenoja.

Työläisnaisten päivää toimeenpanemaan.

Pitkän aikaa on kulunut siitä kuin maamme työläisnaiset ovat olleet tilaisuudessa laajemman keskinäisen vuorovaikutuksen avulla saamaan rohkaisua siinä vaikeassa olemisen taistelussa, johon rahavalta heittä painaa. Tämä on vaikuttanut haitallisesti työläisnaisjärjestöjen toimintaan ja vaurastumiseen. Niinhyvin naisten ammattiosastot kuin naisosastot kaipaavat yhteishengen elvytystä, samalla kun myös ulkopuolella olevia raatajanaisia on innostettava yhteenliittymään.

Ankara todellisuus, monet huolet ja puutteet herättävät välinpitämättömiäkin valveille. Silloin on järjestöjen oltava valppaina ohjaamaan köyhälistönaisten pyrintöjä työväenluokan yhteisten harrastusten mukaisiksi.

Tätä tarkoitusta varten kehoitamme naisosastoja ja naisten ammattiosastoja tai työväen järjestöjä viettämään 4 p:nä maaliskuuta

Työläisnaisten päivää,

jolloin toimeenpannaan ohjelmallisia kokouksia sellaisessa muodossa ja sinä päivän aikana kuin kullakin paikkakunnalla sopii.

Näiden kokousten ohjelmaksi tulisi olla:

1. Esitelmä: Köyhälistölasten kasvatuksesta ja huolenpidosta.

2. Keskustelukysymyksenä jompikumpi allaolevista asioista:

- a) Kallis aika,
- b) Työläisnaisten palkat ja elintaso.

3. Tilaisuuteen sepitetty runo.

Muun ohjelman toivomme paikkakunnallisten osastojen tai juhlan toimeenpanijain järjestävän tarkoitusta vastaavaksi.

Missä kokouksia ei voida pitää — tahi muuten niiden lisäksi halutaan — olisi myös toimeenpantava iltamia, joista tulot S.-d. Naisliittokokouksen päätöksen mukaan lankeavat Sos.-dem. Naisliitolle.

Yllämainitut: esitelmä, alustukset ja runo ovat „Työläisnaisten päivä“-nimisessä lehdessä, joka ilmestyy 16 sivuisena maksaen 25 p. Kehotamme sitä tilaamaan ja levittämään! Samalla voidaan myös tilata „Lasten kirjaa“, jota kokoustilaisuuksissa niinikään olisi levitettävä. Kokouksessa tulee myös olla läsnä jäsenkirjuri, jotta uudet jäsenet voivat osastoihin liittyä.

Kun työläisnaisten päivä on vietetty, pyydämme sen toimeenpanijain heti ilmoittamaan meille siitä sekä mainitsemaan ohjelmasta ja osanottajain luvusta os. Helsinki, Säästöpankinranta 10.

Sosialidemokratinen Naisliittotoimikunta.

Iloon — onneen!

On tuhansia päiviä valennut ja ne häipyneet tummaan yöhön. On tuhansia vuosia näin vierinyt. Ihmissielujen surut ja ilot ovat hukkuneet menneisyyteen. Ihmisten elämä on kuin meren aaltoilua. Toisinaan tyyntä ja rauhallista, toisinaan kuohuvaa, kuin uomistaan pois pyrkisi.

Elämä luisuu lukemattomien ihmisten ohi huomamatta. Ihana kesä, valoisat yöt, vihreät lehdot, kuniit kedot ja sininen taivas kaikki ne katoavat. Me emme ehdi nähdä niiden suloja. Soinut on lintujen kuoro, laulanut laineiden loiske ja kaikki nekin ovat vastakaikua löytämättä solisseet pois. Syksy on tumman verhonsa tuonut kesken kaikkea suloutta. Se käärii huntuunsa syttyvät sielut. Tuntemme vain sen viileän, kylmäkhön syleilyn. Se viepi meidät talven viimoihin ja pakkasen syliin. Värjötellen odotamme sitten kevään henkäystä, joka hetkeksi, vain hetkeksi vapauttaa meidät pimeän peikoista ja vilun viimoista. Kesä rohkaisee, kevät innostaa elämässä kamppailevia syksyn ja talven syleilyä varten.

Työläisnaiset ovat vuosisatoja elämän myrskyävällä merellä ajellehtineet. Me tuntemme tyyntä niin vähän, vain myrskyä ja mylvintää ovat elämän meren mainingit meille soittaneet. Sen viimat ja vihurit me tuntemme. Oi miten tutut ovat ne soinnut ja säveleet.

Surujen, tuskien ja kyynelten yössä me elämme. Elämän varjot hiipivät luoksemme jo lapsena. Ne kietoutuvat ympärillemme, eivätkä päästä meitä. Luke-

mattomin keinoin ne yhä ahdistavat, vaanivat ja valtoihinsa saavat.

„Naisen on nauru ja ilo. Naisen on lemмен autuus, äidin ilo ja onni . . .“

Niinkö!

Me työläisnaiset emme tunne näiden sanojen sisältöä. Me tuntemme elämän sisällön sanoissa:

Tuska, nälkä ja epätoivo.

Jo kauvan ovat nämä sanat vastanneet työläisnaisen elämän sisällystä. Vieläkö kauvan ne saanevat elää ja ihmiselämää ohjata?

Ei kauvan enään! Hetkisen vain! Näin vastaavat työläisnaiset: Me tuntemme tuskan, me tuntemme nälän ja me tuntemme epätoivon. Tähän asti emme tunteneet niistä vapautumista. Nyt tuntemme vapauden kaipuun, tuntemme tuskien painon ja tahdomme päästä niistä. Me tahdomme oppia nauramaan ja iloitsemaan. Me tahdomme nauttia lemмен huumaa ja tuntea äidin iloa ja onnea. Tahdomme päästä elämään keväessä ja auringon valossa. Tahdomme nauttia kesän riemuja. Sillä nyt me alamme ymmärtää, että ne ovat myöskin meitä varten.

Työläisnaiset! Te, jotka olette omanneet nämä käsitukset, pitääkää velvollisuutenanne tehdä niistä selvää sellaisille, jotka yhä tuntevat vain tuskan, nälän ja epätoivon, eivätkä usko, että ilo ja onni on kaikkia varten.

Päivät koittavat valoisina kerran! Ihmissieluissa elää toivo ja katseet tähtäävät tulevaisuuteen voitonvarmoina.

Lyyli L.

Kirje eräälle toverille.

Hyvä toveri. Te kirjatatte tänne pitkiä kehotuksia julkaisemaan „Työläisnaista“ viikkolehden. Te laaditte suurenmoisen suunnitelman, miten lehteä tulee toimittaa ja kuinka konttori on järjestettävä. Tänne osuuskunnan hallinnolle laitatte joukon „evästyksiä“ ja taikasanat: julaiskaa lehti.

Kuulkaa kelpo toveri! Tuollaisia toivomuksia on helppo tehdä — niiden kirjoittaminen ei tuota suurta vaivaa. Mutta ajaessa asiaa olette lähtenyt väärästä päästä.

Kun tahdotte „Työläisnaista“ ilmestymään, niin osottakaa, että toivomuksienne takana on suuri tulevien tilaajien joukko. Pyydän siis puolestani kysyä teiltä.

1) Paljonko se järjestö, johon te kuulutte on rahastostaan luovuttanut „Työläisnaisen“ hyväksi joko lahjoituksena tai osuuksia ostaen? Onko penniäkään viime tai tänä vuonna? On häpeällistä suorastaan, että löytyy naisosastoja, joilla on tuhansia panoksia, mutta niukuin naukuin yksi oman lehden osake. Ei tulisi sellaisten osastojen jäsenten ilkenevän lausua tyhjiä sanoja lehden tarpeellisuudesta.

2) Oletteko pannut paikkakunnallanne koetilauskeräyksen „Työläisnaiselle“. Puolestani en usko että teidän paikkakunnalla sitä tulisi menemään kymmentäkään.

(S.H.) Helsingin naisosaston toverilehden kansikuva.

Kerta kaikkiaan te, joka sanotte harastavanne „Työläisnaisen“ pystyynsaamista, tehkää jotakin sen asian eteen.

Suomessa on satakunta työläisnaisosastoa ja naisia sadoissa ammattiosastoissa, mutta välinpitämättömmämpää väkeä saanee hakea, kuin niissä on. Ja „Työläisnaista“ on turhaa yrittää ennenkuin nämä naiset itse ryhtyvät asiaan, hylkäävät uneliaisuutensa ja nostavat „Työläisnaisen“ pystyyn.

Toveritervehdyksellä
Kaisa.

J. K. Edellä olevassa Kaisan kirjutuksessa on paljon perää. Kehotamme siis, että Kaisan kirje luettaisiin kaikissa osastoissa, joissa on naisia. Ja sen johdosta päätettäisiin.

1) Paljonko osasto ostaa osuuksia „Työläisnaisen Osuuskunnassa“?

2) Paljonko tilataan Työläisnaisen Kevätlehteä osaston varoilla?

Pyydämme sitte että osasto velvoittaa sihteerinsä antamaan tiedon osaston päätöksistä hyvässä ajoissa os. Työläisnaisen konttori, Helsinki, Itä-Viertotie 2. A.

Toveruudella
Toimitus.

(S.H.) Nainen muinaisuudessa.

Hän hoiti kotia ja lapsia. Kun mies kävi sotia, suoritti hän myös tämän työt.

töllä olisi aina ollut raskain työ suoritettavana.

Eikä suinkaan täällä pohjoismaissa työläisnaisilla-kaan ole kissanpäivät olleet. Päinvastoin! Työtä aamusta iltaan yhä — kehdosta hautaan saakka, ja kaikesta siitä on ollut palkkana niukka ja puutteellinen toimeentulo kaikilla työläisnaisten toimi- ja ammattialoilla.

Miksi? — Siksi, että ei ole osattu pitää puoliaan ei luottaa itseensä eikä tovereihin, on uskottu vaan sallimukseen y. m. hullutuksiin — ei tunnettu joukko-voimaan.

Mutta nyt, miksi nyt vielä, jolloin on jo tie viitoitettu, latu poljettu ja majatkin rakennettu ja monet voitotkin saavutettu köyhälistön ja koko ihmiskunnan asialle?

Miksi? Vieläkin suurin osa etevä, työtaitoisia naisia tekee niin kovin pienillä palkoilla työtä — toisten rikastumiseksi, vaikka heillä on esimerkkiä siitä, miten miehet ovat yksimielisen järjestymisen avulla palkkojaan kohottaneet ja koko työväen luokka-aseman parantaneet.

Vai eivätkö naiset rahasta välitäkään, eikä paremista elämismahdollisuuksista, kun tällaisina työ- ja raha-aikana eivät valvo paremmin etujaan. „Järjestykää, kootkaa voimia tulevia aikoja ja tehtäviä varten“, kuuluu toverien kehoitus kaikkialla. Kuulkaa tekin se, jotka tähän asti ette ole sitä huomioon ottaneet! Sillä

Mitä tulevaisuus meille tuo.

Noin kysytään kaikkialla, eikä suinkaan vähemmän köyhälistön keskuudessa — sillä siellähän nykyisyyksikin raskeammin painaa. Ei ole ollut sitä ajanvirtausta, ei liikettä eikä yritystä minäin nousu- tai murrosaikana, missä ei ruumiillista työtä-tekävällä väes-

sellainen on tulevaisuutemme minkälaiseksi me sen itse valmistamme: jos me jokainen olemme velvollisuutemme täyttäneet ihmisenä, kansalaisena ja työtoverina, olleet mukana niitä oikeuksia ja parannuksia vaatimassa — mitä vailla vielä niin suuri osa ihmiskuntaa on,

niin olemme tehneet sen, mikä tuottaa tulevaisuudessa hyvän ja kauniin sadon. Tulevaisuutemme on valoisampi.

Kun porvarit taas tämänkin ajan perästä laskevat voittojaan noissa likaisissa paperimarkoissa — joista suurin osa on vääryydellä koottu, niin meillä on mahdollisuus laskea voittomme järjestöjen kasvamisessa ja kärsimyksien karaisemissa tovereissa.

On sanottu, että senlainen kuin on nainen senlaista on elämä ja ympäristö, jopa koko maan sivistystasokin. — Vaikka ei tuota voidakaan kaikessa kohdistaa köyhälistön naiseen — kun meille ei ole annettu suuria kehityksen edellytyksiä, niin on siinä sittenkin paljon perää, ainakin kasvatukseen nähden.

Puhumatta siitä että äidin sana ja hyvä neuvo on monella ihmisellä johtotähtenä läpi koko elämän on köyhälistön naisten käytävä työväen järjestöihin nimenomaan palkkaetujaan puoltamaan. Parempi palkka tuo paremmat elämänehdot sinulle ja perheellesi.

Ole siis mukana kohottamassa omaa ja koko työväenluokan toimeentuloa.

Opi myöskin sitä aatetta, joka opettaa koko ihmiskuntaa — ei nousemaan toisiaan vastaan — vaan rakastamaan ja kunnioittamaan toisiaan veljinä ja sisarina.

Anna Kärki.

(S.H.) Nainen keskiajalla.

Kotitiedien huoltaminen jäi hänelle kun mies oli taisteluissa. Kaikki määräisivät hänen elämästään — paitsi hän itse.

Mietelmiä.

Totisesti ei ihminen ole etsinyt kärsimystä eikä myöskään heikentä, vaan vallan yksinkertaisesti vain elämää. Hän on pyrkinyt elämään voimakkaasti, täydesti ja kokonaan, täydellisesti. Kun hän saattaa sen tehdä harjoittamalla toisia kohtaan pakkoa tai tarvitsematta sellaista toisten puolelta kärsiä, ja kun kaikki toiminta koi-tuu hänelle iloksi, silloin tulee hän terveemmäksi ja voimakkaammaksi, hänellä on silloin enemmän kultuuria, hän on enempi oma itsensä. Ilo on luonnon lyömä sinetti, merkki. Ollessaan onnellinen on ihminen sopusoinnussa itsensä ja ympäristön kanssa.

Oskar Wilde.

Kauneus sytyttää mielen, rumuus sammuttaa.

V. Ekelund.

Olemme kaikki luodut samasta savesta, ken tuntee tuon savenpalasen ominaisuudet, hän tuntee myös kaiken saven olkoonpa sitä kuinka paljon tahansa.

Potapenko.

Todella rehelliset ihmiset tulevat helposti petetyiksi, sillä he arvostelevat toisia itsensä mukaan.

Molière.

Säilytä sydämeni kauneus ja sinä olet pysyvä iäti nuorena. Itämainen sananlasku.

Epäile sellaisten viisautta, jotka sitä toittavat! Karta kirjanoppineita, joilla on vastaus elämäkysymyksiin kaavoihin valettu.

Seneca.

Tehkää ostoksenne Alma Aaltosen Kangas- ja Vaatetusliikkeestä

Forssa
Aseman tien varrella.

(S.H.) Nainen kotiteollisuudessa.

Väsymättömästi hän uurastaa palkalla, joka tuskin riittää niukkaankin elantoon.

väenluokan toimeentulo käy päivä päivältä yhä tunkka-
maksiksi. Vaikea on saada ansiotuloja riittämään edes
välttämättömyimpiin tarvikkeihin. Järjestyneen työväen
ankarilla taisteluilla työväenluokalle saavuttama elintaso
on suuresti alentunut. Asia onkin viime aikoina tullut
polttavimmaksi päivän kysymykseksi. Sanomalehdissä,
kokouksissa, kaikkialla sitä pohditaan. Seuraavassa
lyhyitä viittauksia niihin syihin, jotka vaikuttavat elan-
tokustannusten kallistumiseen, sekä myöskin niihin kei-
noihin, joilla työväenluokka koettaa vastustaa tätä kal-
listumista.

Elintarpeitten hinnan kallistumisen syitä.

Kehittymätön maatalous. Viime vuosikymmeninä
on teollisuus kehittynyt jättiläisaskelin. Se tarvitsee
suunnattoman paljon raaka-aineita valmistuksiinsa ja
suunnattoman paljon työväkeä tehtaasiinsa. Mutta maa-
taloudessa, josta me saamme ravintomme, ei ole tek-
niikka yhtä nopeasti kehittynyt. Siinä työskentelevä
väestö on suhteellisesti muuhun työväkeen vähentynyt,
eikä maan tuottavaisuus ole kohonnut siinä määrässä
kun nopeasti lisääntyvän väestön kulutus. Tosin on
maataloustekniikkaakin viime vuosina parannettu. Tiede
on luonut monia tärkeitä keksintöjä työn jouduttami-
seksi. Mutta maan yksityisomistus estää niiden toi-
meenpanon. Vähävarainen, tietämätön maanomistaja-
väestö esim. meilläkin ei kykene käyttämään hyväkseen
tieteen saavutuksia. Ja seuraus on: maa tuottaa paljon
vähemmän kun se voisi tuottaa ja me saamme leiväs-
tämme ja muusta ravinnostamme maksaa suhteettoman
korkean hinnan.

Järjestämätön tavarantuotanto on omiansa kallis-
tamaan hintoja. Kun yhteiskunnalla ei ole mitään
suunnitelmaa siitä, paljonko eri lajista tavaraa tarvitaan,
vaan kapitalistit umpimähkään valmistuttavat sellaista
tavaraa, josta luulevat suurimman hyödyn saavansa,
seuraa siitä että toisilla aloilla on liikatuotantoa ja ta-
varat jäävät varastoon makaamaan, kun taas toisia tava-
roita ei ole saatavissa. Syntyy pulia: tuotannon sup-
pistusta ja työttömyyttä toisaalla ja tavarankallistumista toisaalla.

Kauppa ja keinottelu. Tavarankallistumista ja kulut-
tajain välillä toimivat kauppiat ja keinottelijat, jotka

Kallis aika.

(Alustus keskustelulle „Työläisnaisten
päivänä“.)

Elinkustan-
nusten kal-
listuminen
on viime vuo-
sina tullut ylei-
seksi ilmiöksi
koko kapitalisti-
sessa maailmas-
sa. Nyt poik-
keuksellisten
olojen vallitessa
on tämä kallis-
tuminen mei-
dänkin maas-
samme jatkunut
yhä kiihtyvällä
nopeudella. Tästä
on seurauk-
sena, että työ-

tuottamatta mi-
tään suuresti ko-
hottavat hinto-
ja. Tuottajien ja
kuluttajien jär-
jestyessä, tule-
vat kauppiat
kuitenkin yhä
enemmän syr-
jäytetyiksi.

*Tuottajien jär-
jestymisen kar-
telleiksi ja trus-
teiksi tarkotuk-
sena on saavut-
taa yhä helpom-
pia ja suurem-
pia voittoja. Ne
heittävät keski-*

näisen kilpailun ja sopivat yhteisistä menettelytavoista
ja yhteisistä hinnoista, jotka kuluttajien on pakko mak-
saa, jos tahtovat saada tavaraa. Pyrkinessään vaikutta-
maan tavarankallistukseen pysäyttää tai supistaa tuollainen
yhtymä joskus tavarantuotannonkin. Tuorein esimerkki
siitä meillä on maanomistajien järjestön „Valion“ kaikille
tunnettu toimintatapa. Sokeritrustista y. m. yhtymistä
on samoja kokemuksia.

Eri valtioiden välinen tulli ja kauppapolitiikka
johdettuna omistavien luokkien etujen mukaisesti vai-
kuttaa myös suuresti hintojen kohoamiseen. Suojelus-
tulleilla, tuontikielloilla y. m. autetaan maanomistaja- ja
teollisuuskapitalisteja saamaan tavaroistaan korkeampaa
hintaa kuin heille vapaassa kilpailussa olisi mahdollista.
Esim. viljatullin säätäminen meillä, josta oli seurauk-
sena viljan ja leivän tuntuva kallistuminen.

Sota-ajan poikkeuksellisinä hinnankallistajina meillä
vaikuttaa suuresti m. m. ulkomailta tuotavan tavarankallistuksen
tuontivaikkeudet ja ylettömän korkeat rahdit, Suomen
rahan kurssin suuri alentuminen, sekä hirvittävän suu-
reksi paisunut keinottelu.

Taistelu kallista aikaa vastaan.

Luonnollinen seuraus elintarpeitten kallistumisesta
on, että siitä kärsivä väestö koettaa tätä kallistumista
vastustaa ja sen tuhoisia seurauksia lieventää siihen
tarkotukseen sopivalla toiminnalla. Yksi tehokkain toi-
mintamuoto on

työväen ammatillinen liike. Kun hinnat kohoavat,
ei työntekijäin rahapalkka enään vastaa aikaisempaa
määrää, koskei sillä enään saa samaa määrää tarvikkeita.
Päästäkseen samalle tasolle, olisi palkkaa nostettava
samassa suhteessa kuin hinnat kallistuvat. Ammatillinen
liike pyrkiikin siihen, mutta tässä pyrkimyksessään
kohtaa se ankaraa vastustusta yhtyneitten kapitalistien
puolelta. Tarvitaan työväenluokan horjumaton yksi-
mielisyys ja voimakkaat järjestöt, ennenkuin se voi
saavuttaa voittoja. Siksi on työväen liityttävä valtiolli-
siin ja ammatillisiin järjestöihinsä ja lujitettava niitä niin,
että ne jaksavat pitää puolensa yhä kärjistyvässä ja
kiihtyvässä kamppailussa kapitalistiluokkaa vastaan.

Myöskin *osuustoiminnasta* (osuuskaupat) toivoo työ-
väki voivansa luoda tekijän, josta on apua ja turvaa

(S.H.) Nainen tehdasteollisuudessa.

Hän on vain koneen osa. Koti ja lapset
— omassa varassaan. Hän on murroskauden
uhri.

me. Sos.-dem. puolueemme on määritellyt kantansa osuuskauppatoimintaan niin, ettei sen mielestä osuuskauppatoiminta voi pidättää kapitalistista anastusta, eikä muuttaa nykyistä järjestelmää sosialistisemmaksi, mutta mikäli se voi avustaa työväenjärjestöjä valtiollisessa ja ammatillisessa luokkataistelussa sikäli siitä on hyötyä työväen pyrinnoille. Yhä voimistuva kapitalismi tulee tietysti tekemään kaikkensa vaikeuttaakseen työväen osuuskauppatoimintaa. Ajatteleva työläinen epäilemättä havaitsee, että joskin osuuskauppatoiminta verrattain helposti voi eräitä välikäsiä vähentää ja sen kautta hintoihinkin vaikuttaa, niin taistelu tuottajajärjestöjä vastaan hinnan määrittämiseksi on tavattoman raskas ja usein tuloksetonkin.

Poliittinen toiminta. Työväki taistelee tälläkin alalla kallista-aikaa vastaan. Se vaatii tullien poistamista ja valtion puolelta tehokkaita toimenpiteitä elintarvetuotannon lisäämiseksi. Yhä voimakkaammin esitetään työväen taholta myöskin se vaatimus, että kuntien olisi ryhdyttävä elintarpeitten välittäjiksi ja hiukkasen siihen suuntaan on joissakin kunnissa alettu toimiakin, mutta tämä toiminta on ollut perin heikkoa ja hajanaista, ja luonnollisesta syystä. Kunnallishallinnot, joissa nurin-kuristen äänioikeusolojen vuoksi kapitalistiluokan edustajat yksin määräilevät, eivät tietysti halua vähentää oman luokkansa riistomahdollisuuksia. Vasta sitten kun kunnallinen äänioikeus on uusittu kansanvaltaiseksi, on toivoa että kunnat saadaan tehokkaammin toimimaan työväen etuja vastaavaan suuntaan.

Sotavuosien ilmiönä erittäin on meilläkin laajoissa, pienomistajista hiljakkoin omistamattomiksi joutuneissa väestökerroksissa, jotka elävät vielä pikkuporvarillisen

yksilöllisyyden ajatusmailmassa, eivätkä ymmärrä yhteiskuntamme luokkavastakohtia, kasvanut luulo, että hallitusviranomaiset pystyisivät estämään hintojen kohoamisen. Todellisuudessa ei niin ole laita. Yksityinen valtio ei pysty kovin paljon vaikuttamaan mailman-kauppaan ja virkamiesten paraskin tahto — sikäli kun sitä onkaan — on avuton liikemiesten ja keinottelijain monimutkaisia ja ovelia juonia vastaan. Hinnanmäärämisyritykset ajan pitkään raukeavat tyhjiin. Eikä niillä tilapäisinäkään ole sanottavaa merkitystä, ellei niihin ole yhdistetty muita järjestelytoimia.

Taistelussaan kallista-aikaa vastaan tarvitsee työväenluokka ennenkaikkea toimintavapautta. Ellei sitä riittävästi ole, on riistäjillä sitä oivallisempi tilaisuus rikkauksien keräämiseen. Samalla kun toisella puolen kurjuus lisääntyy. Sen voi todeta esim. tänä aikana. Tavallisinakin aikoina asettaa jo kapitalistisen yhteiskuntajärjestyksen luonne rajat työväenliikkeen kaikille eri muodoille. Ja miten suuria tuloksia työväki niissä rajoissa saavuttaakin, eivät ne kuitenkaan voi ratkaisevasti vaikuttaa korkeihin tavarain hintoihin, eikä poistaa säännöllisesti palaavia pulakausia ja työttömyyttä. Nämä epäkohdat poistuvat vasta sitten kun tuotannonvälineitä hallitsee yhteiskunta, joka myös säännöstelee ja järjestää tuotannon yhteiskunnallisia tarkoituksia silmälläpitäen. Voimakkaasti kulkeekin taloudellinen kehitys tähän suuntaan ja työväenluokan historiallisena tehtävänä on taistelu mailman talouden yhteiskunnallisen järjestämisen puolesta. „Onnellinen jokainen, joka on kutsuttu tähän ylevään taisteluun, näkemään sen ihanan voiton.“ (S.H.)

O. Manner.

Miten linnan rakentajalle kävi.

(Arabialainen satu.)

Keskiajalla oli Arabiassa kuningas, joka halusi rakentaa kaksi loistavaa linnaa, jotka tekisivät hänet tunnetuksi ja kuulluksi. Mutta hän ei itse luonnollisesti osannut rakentaa niitä yhtä vähän kuin suunnitella niiden piirustuksia.

Hän sai silloin kuulla puhuttavan erästä arkkitehdistä, jonka nimi oli Samnar ja joka asui jossain kaukaisessa maassa ja oli maailman kuulu taitavuudestaan. Kuningas lähetti hänelle pyynnön saapua luokseen luvaten runsaan hyvityksen. Samnar tuli ja alkoi työtään. Vähän ajan kuluttua oli hän rakentanut kaksi linnaa. — Toista kutsuttiin nimellä Sadir ja siinä oli kolme kupoolia. Toisen nimi oli Havarnak ja siihen kuului mahtava pitosali. Sadirin linna oli valkea ja kuvastelihe päivän värejä niin, että se oli sinertävä päivän koettaessa, valkea keskipäivällä ja keltainen illalla auringon laskiessa. Kuningas oli ihastunut ja antoi Samnarille kauniita vaatteita, paljon rahaa, kultia, hopeita ja jalokiviä.

— No hyvä, sanoi Samnar, kun näki kuninkaan lahjan. Jospa olisin tietänyt, että kuningas minut noin hyvin palkitsee, olisimpa pystyttänyt hänelle vielä ihmeellisemmän linnan — linnan, joka pyörisi myötäpäivää aamusta iltaan!

Nämä sanat saapuivat kuninkaan korviin. Hän alkoi peljätä, että Samnar todellakin tekee vielä sellai-

sen linnan ja niin muodoin ei hänen oma Havarnakinsa kauvemmin olisikaan ihmeellisin palatsi Arabiassa.

Mitä tuli tehdä? Hän ei tahtonut kadottaa ihannuuttaan

Hän teki suunnitelman käskien kuljettaa arkkitehti Samnarinin korkealle Havarnakiin ja sitten heittää hänet muurien yli.

Niin onnettomasti kävi Samnarille.

Hän lepäsi kuolleena ja Havarnak oli kopein linna, mitä hän konsanaan oli rakentanut.

Kuninkaalla ei ollut, kuten huomaamme, mitään kiitollisuuden tunteita arkkitehtiä kohtaan. Hän huolehti ainoastaan omasta kunniastaan ja maineestaan ja oli valmis ijäksi tuhoamaan Samnarin, tuon nerokkaan miehen.

Sinä lukijani tiedät myöskin, että meidänkin aikamme heitetään miehiä muurien ylitse. Työnantajat kohtelevat suurta työläisjoukkoaan mitä itsekäämmällä tavalla.

Palkkaorjia pannaan usein töihin pimeihin ja epäterveellisiin huoneisiin. He ahertavat toimissa, joissa heidää verensä myrkyttyy. Syövät huonoa ruokaa ja ovat pakoitetut pukeutumaan rääsyihin. Koko heidän elämänsä on alituista vaivaloista eteenpäin raahaamista.

Eikö tämä ole yhtä epäinhimillistä, kuin tulla muurien yli heitetyksi.

Solidaarisuus ja sosialidemokraattinen toveruus.

Sosiaalisiksi tunteiksi määrittelee sielutiede ne toisiin kohdistuvat tunteet, jotka koskevat suorasti tai epä-suorasti muiden olentojen hyvää tai pahaa, aiheuttaen heidän etujensa ja pyrintöjensä joko edistämistä tai ehkäisemistä.

Tähän sarjaan kuuluu *myötätuntoisuuden* ja vastenmielisyyden eri muodostuksia. Ihmisissä vallitsee monenlaisia *persoonallisia tunteita* toisia kohtaan, kuten kunnioituksen, ihailun ja innostuksen tunteita.

Näitä solidaarisuustunteita voi syntyä muistakin syistä. Varsinkin erilaiset *aatteet* ovat kunakin aikana aiheuttaneet hyvinkin laajojen ryhmien keskeisiä solidaarisuustunteita. Esimerkkinä tällaisesta voidaan mainita raittius- ja rauhanaatteet. Nämä aatteet leviävät etupäässä asian selvittelyn kautta ihmisten keskuuteen. Siellä, missä asia havaitaan lepäävän todellisuuspohjalla, synnyttää se vastakaikua ja sen hyväksi toimivien kesken voi syntyä lämmin solidaarisuus.

Uusaikainen työväenliike on suurimmassa määrässä kuin mikään muu tätä ennen kehittännyt ihmisten keskeistä solidaarisuutta. Koko laaja työväenluokka on samanlaisessa taloudellisessa asemassa. „Suurin osa on *raastaan* palkkatyöläisiä, tuotannonvälineitä omaamattomia, kapitalismin riistämisen alaisia lisäarvon raattajia, tai muita työläisperheen jäseniä, tai ainakin samallaisessa luokka-asemassa ja elämisehdoiltaan työväenluokkaa lähellä olevia“. Näin määrittelee toveri Kuusinen eräässä kirjoituksessaan. Yhteinen on heille kapitalismin luokkasorto ja riistäminen. Se synnyttää työläisluokan keskuudessa yhteenkuuluvaisuuden tunteen, *luokkatunteen*. Siitä on kehittynyt työväestön valtava joukkotoiminta sosialidemokraattinen luokkataistelu. Jo nämä yhteiset edut ovat omiaan herättämään solidaarisia, myötätuntoisia tunteita luokkatovereita kohtaan. Yhä selvenee ja syvenee solidaarisuus, kehittyen lämpimäksi *toveruustunteeksi* yhteisessä taistelussa riistäjiä vastaan etujen ja oikeuksien puolesta.

Näin ainakin tulisi käytännössä olla. Mutta vaikkakin työväenliike on suuressa määrässä hionut ja muokannut jäsentensä käsitteitä, ei kehitys suinkaan tässä suhteessa ole vielä loppuun suoritettu. Seikkoja, mitkä hidastuttavat keskeisten toveruustunteiden elpymistä on monenlaisia. Sosialidemokraattinen teoreetikko Pannekock määrittelee syitä seuraavasti: „Jos suurteollisuuden palkkatyöväki ja kapitalistit olisivat yhteiskunnan ainoat luokat, olisi taistelu luonteeltaan hyvin yksinkertaista. Silloin olisivat kirjaimellisesti nämä ja nuo. Mutta niin yksinkertaisia olot eivät ole. Edellämainittujen välillä on lukuisia välikerroksia, jotka vievät vähittäin huomaamattomasti luokasta toiseen. Osaksi ovat ne entisen riippumattoman keskisäädyn jäännöksiä: pikku kapitalisteja, talonpoikia, pikkuporvareita, jotka osittain ovat suurpääoman palveluksessa, pikkutilallisiin ja käsityöläisiin asti, joita suurpääoma suoranaisesti riistää. Osaksi ovat ne uusia luokkia, teollisuusarmeijan upseereja ja aliupseereja, pomoista ja teknikoista, insinöörien, tohtorien, konttoripäällikköjen kautta aina johtajiin saakka muodostaen keskeyttömän virkailijarivin. Alimmat kerrokset kuuluvat riistettyihin, ylimmät riistäjiin.“

Kaikilla näillä ryhmillä on jonkin verran eri edut kun varsinaisella palkkatyöväellä. Heidän käsitteensä-kään eivät usein ole proletaarisen-sosialidemokraattisia. Sentähden tulee usein periaatteellisiakin erimielisyyksiä. Nämä eivät ole suinkaan vaarallisia, sillä neidän ratkaistaan puolueessa määrättyjen menettelytapojen mukaan. Mutta tällaiset joukot ovat usein niin kasvaneet kiinni vanhoihin pikkuporvarillisiin katsomuksiin, että heidän on hyvin vaikea sulautua varsinaisiin todellisiin toveruussuhteisiin. Sentähden säilyy niin paljon pikkumaista ja hajottavaa suuressakin joukkoliikkeessä. Luja yhteenkuuluvaisuuden tunne: yksi kaikkien ja kaikki yhden puolesta kehittyy vain pienempien ryhmien kesken.

Eipä edes puhtaasti proletaarisissakaan joukoissa toveruustunne aina ole ehjä. Monet hairahtuvat sekotamaan *persoonalliset vaikutteensa* puolutoimintaan. Ihmisten kesken vain harvemmassa tapauksessa puhtaasti *persoonallista mieltymystä* syntyy. Onhan työväenliike niin kovin erilaisilla lahjoilla, taipumuksilla, sivistyksellä ja persoonallisilla ominaisuuksilla varustetuista yksilöistä koottu. Mutta vaikka ei persoonallista ystävyyssuhdetta syntyisikään, täytyy yhteisten aatteiden ja harrastusten kyetä kehittämään *aatteellisen toveruuden*. Jos siis joku tai jotkut yksilöt ovat persoonallisesti vastenmielisiä, ei se vastenmielisyys saa puolutoiminnassa ilmetä. Ei saa jättäytyä syrjään sen vuoksi, että joku vastenmielinen henkilö on toiminnassa mukana.

Toveri Kuusinen sanoo eräässä kirjoituksessaan, „että niiden jotka tulevat työväenliikkeeseen muista luokista, nim. pikkuporvaristosta, talonpoikaisväestöstä ja koulusivistyksen saaneista ryhmistä, heidän tulee koettaa oppia ja omaksua oikea luokkatietoisien työläisen maailmankatsomus“. Samoin on luonnollisesti tarpeen, että kukin joukkoliikkeessä mukana oleva on yhteisen taistelukoulutuksen alainen. Vakavissa taisteluissa täytyy aina alistaa itsekkäät hetken edut syrjään yhteisen edun tieltä. Se karsii itsekkyyttä ja liittää lujemmin yhteen. Varsinainen itsekasvatustyö vaikuttaa myös edistävasti työväestön toveruustunteeseen. Hyvin koulutettu sosialidemokratian läpitunkema joukko on toisiinsa yhdistetty vahvoilla toveruussiteillä.

Vaikka työväenliikkeen voima on joukoissa, ei yksin joukkojen luku määrää sen taistelukykyä, mutta myöskin joukkojen laatu. Joukkotoiminnan valtimona sosialidemokraattien kesken on sosialidemokraattinen toveruus. Tämän valtimon sykähtelyistä riippuu suuressa määrässä joukkomme yksimielisyys ja voima. Keskinäinen toveruus lohduttaa taisteluissa ja luo sisältöä yksilöiden ja joukkojen elämään. Se houkuttelee yhä suurempia joukkoja riveihimme, näin välittömästi. „Mitä lujempi, selkeämpi ja selvempi sosialidemokraattinen toveruustunto on jossain järjestössä tai järjestön jäsenissä, sitä suurempi siveellinen arvo sillä järjestöllä tai jäsenellä.“ Sitä kyvykkäämpi se järjestö tai yksilö on taistelussaan ja sitä lähempänä päämääräänsä.

Hanna Kohonen.

(S. H.) E. FEYEN:

Meren rannalla.

MISSÄ SÄ LIET?

Missä sä liet mun unteni uljas nainen,
joukossa sorrettujen joko löytänen sun?
Sieluni hehkuvan oot sinä heimolainen
kutsuttu kanssani käymään taisteluhun.

Vapaana ryöppynä niinkuin maantietuuli
kasvaako kaihojes vuo, ja aavoja päin
kuljetko seikkaillen ilon uhmassa huuli
ohitse öisien varjojen synkeäin?

Sorretut siskosi — niinkuin ummut ne rauke-
vailla päivyttä — hiljaa sammuen pois.
Untako nään: ne jo elpyy, päivähän aukee, —
voitettu kohtalon kamppaus ankara ois.

Missä sä liet, tule suurehen otteloomme!
Tiedän: henkesi luokseni ailakoi.
Unteni morsio sä — elon vihkimät oomme
— Eessämme ulappa aava välkkyä ja soi.

Mukaiiltu suomennos.

Työläisnaiset ja ammattiliike.

Olemme kääntyneet erinäisten ammattiliittojen luot-
tamushenkilöiden puoleen seuraavilla kysymyksillä:
1. Millaisia kokemuksia olette saavuttanut työ-
läisnaisten järjestäytymisestä liittonne piiriin kuuluvilla
ammatti-aloilla?

2. Mitä näkökohtia pidätte tärkeänä naisten am-
matillisen yhteistoiminnan alalla?

3. Mitä ajattelette työläisnaisten ansiotyöstä ja jär-
jestäytymisestä nykytilanteen jälkeen?

Kyselyymme on saapunut seuraavia vastauksia:

Tehdas- ja sekatyöväen liiton puheenjohtaja:

1. Joskin suureksi osaksi työmiehissä on ollut vä-
linpitämättömyyttä järjestäytymiseen, on tuo välinpitä-
mättömyys ollut sitä suurempi tehdastyöläisnaisten kes-
kuudessa. Yleensä teollisuusaloilla on ollut vaikeata
saada naisia järjestäymään miesten rinnalla.

Naiset siirtyvät teollisuusaloille enimmäkseen kehity-
tymättömistä maalaisoloista, juuri sieltä, missä yhteis-

kunnallinen valistus on alhaisimmalla tasolla. Siinä
mielestäni huomattavin syy, että tehdastyöläisnaisten
järjestäytyminen on ollut hidasta.

2. Tehdastyöläisnaisille pitäisi saada enemmän
ammattiyhdistysvalistusta. Saada heihin juurtumaan en-
tistään vakavampi käsitys ammattiyhdistysliikkeen tar-
joomista taloudellisista eduista, että he sen nojalla
miesten mukana ammattiyhdistyksiin liittyisivät. Mie-
lestäni tämä, taloudellinen etukysymys, on näihin asti
aatteellisen naisliikkeen rinnalla liiaksi sivuutettu.

3. On hyvin luultavaa, että sodan jälkeen tulee
teollisuusaloilla työvoiman kysyntä huomattavaksi.
Miestyövoiman hinta siis tuntuvasti kohoaa. Teolli-
suuskapitalistit, kun he näihin asti ovat työvoimaa hal-
valla ostaneet, tulevat tuollaisen tilanteen vallitessa
entistään enemmän käyttämään naistyövoimaa sen hal-
puuden takia. Mahdollisesti tuo seikka myös tulee
osaltaan edistämään tehdastyöläisnaisten järjestäyty-
mistä vastaisuudessa.

Antti Räsänen.

Vaatetustyöntekijäin liiton luottamusmies:

Kun katselemme S. Vaatetustyöntekijäin liiton toimintakertomuksia aikaisemmilta vuosilta, niin huomaamme, miten pieni määrä pukuteollisuudessa työskentelevistä naistyöläisistä on kunakin vuonna ollut ammatillisesti järjestyneitä. Tässä suhteessa tilasto näyttää meille seuraavaa:

v. 1912	kuului	liittoon	240	naista
" 1913	"	"	285	"
" 1914	"	"	341	"
" 1915	"	"	410	"
" 1916	"	"	925	"

Nämä vaatimattomat numerot kuitenkin osottavat naisten ammatillisen järjestymisen edistymistä pukuteollisuustyöläisten keskuudessa. Edistyminen on ollut aika nopeata viime vuoden aikana, jolloin järjestyminen edelliseen vuoteen verraten on parantunut 515 jäsenellä. Tämän on saanut aikaan vallitsevat epävarmat taloudelliset olot ja niihin liiton taholta ainainen kosketelu.

Kaikkillean on tunnettua pukuteollisuusnaisten alhaiset nälkäpalkat. Vaatetustyöntekijäin liiton liittotoimikunnan on täytynyt ihmisyyden nimessä vaatia, että naisten kurjia palkkoja on korotettava. Näistä vaatimuksista ei ole aina ollut toivottua rahallista tulosta, mutta ovat ne kuitenkin sitä suuremmassa määrässä kiinnittäneet työläisten huomion järjestöme puoleen. Näin on vaatetustyöntekijäin liitto, varsinkin viime vuoden lopulla, saanut huomattavan määrän naistyöntekijöitä järjestymään.

Naistyöntekijöistä ovat parhaiten järjestyneitä kappampelijat. Siten seuraa leninki-, liinavaateompelijat ja lakki- ja turkistytöntekijät. Parhaiten palkattuja ovat työläiset myöskin vaatetusteollisuudessa sen mukaan, miten ovat järjestyneet. Viime vuonna naisten ammatillisen järjestymisen ohella ja sitä mukaa kuin järjestymisen edistyi saavutettiin pienempiä palkankorotuksia.

Allekirjoittanut on tullut viime aikoina naisten ammatillisesta järjestymisestä parempaan käsitykseen kuin ennen, ja taloudelliset olot tulevat vastaisuudessaakin velvoittamaan pukuteollisuus-töyläisnaisia entistä enemmän ammatillisiin järjestöihin, jonka kautta naisten asema teollisuudessa paranee. Kokemus osottaa, etteivät naiset ole huonompaa ammattiyhdistysväkeä kuin mieheltään, kunhan saamme ne järjestymään ja tietoisiksi tehtävistään ammattiyhdistysliikkeessä.

Ensimmäinen tuhat pukuteollisuustyöläisnaisista alkaa olla järjestössä, eikä kauvan kestäne kun on toinenkin, jos järjestyminen edistyy siten kuin viime vuoden lopulla.

Kokemus siis osottaa, että pukuteollisuusnaiset alkavat huomata, ettei ilman yhteistoimintaa mitään saada ja alkavat järjestyä. Tehkää työläisnaiset samoin kaikkialla ammattialoilla. Näyttäkää porvareille mihin te kykenette!

A. Kokkola.

Suomen Ammattijärjestön puheenjohtaja:

1. Erittäin huonoja. Naiset yleensä turvautuvat kaikkeen muuhun, kuten pelastusarmeijaan ja rukoushuoneisiin, mutta ei järjestöihinsä.

2. Ammattiyhdistysliikkeessä ei voi olla mitään erikoista mies- ja naisliikettä, vaan ovat he kaikki palkkatöyläisiä ja sellaisena velvolliset liittymään ammattiaan vastaaviin osastoihin.

3. Nykyjään on naistyövoiman käyttö teollisuudessa suuresti lisääntynyt, enkä luule suunnan tässä suhteessa muuttuvan sodan jälkeenkään. Naiset siis

ettei se tulevat jäämään teollisuustyöväen joukkoon ja vain sena en näe muuta mahdollisuutta kun sen, että näin on pakko vastaisuudessa kiinnittää suurempaa huomiota ammatilliseen järjestäytymiseen.

O. Tokoi.

Leipuritöytäntekijäin liiton sihteeri:

1) Leipuriammatin alalla jatkuu melkoisen voimakkaasti miespuolisen työvoiman vaihtuminen naispuoliseksi työvoimaksi ja selitetään työnantajain puolelta että naisten pienten palkkojen vuoksi tulee edullisemmaksi käyttää työssä naisia. Suurena tekijänä edellisen syyn lisäksi voidaan myös pitää sitä että naiset vallan yleisesti suostuvat työskentelemään paljon pitempiä työpäiviä, kuin mitä laki työstä leipomoissa sallisi. On jottenkin tavallista, että pikkuleipomoissa naisten työpäivä muodostuu 10—12 jopa 13 tuntiseksikin, vaikka se lain mukaan saisi olla keskimäärin 8 tuntia. Löytyy paljon sellaisia liikkeitä, joita ammattilaisten keskuudessa kutsutaan „nurkkapakareiksi“, joissa työskentelevät naiset eivät tiedä itsekkään, mitä he ovat. Työnantaja sanoo heitä palvelijoiksi, joihin ei muka leipurilain määräykset ulotu ja he itse pitävät itseään leipureina, koska työskentelevät yksinomaan leipomotöissä. Tällä asteella olevat naiset ovatkin leipurinammatin alalla järjestäytymiselle pahimpana vastuksena. Työskennellen 1—3 paikassaan, eivät he juuri joudu tekemisiin ammatin työväestön valistuneemman osan kanssa ja itsekin he pitävät työpaikkaansa ikäänkuin hätäsatamana, josta aikovat purjehtia pois ensimmäisen sopivan tilaisuuden satuessa.

Virallisen tilaston mukaan työskenteli v. 1913 leipurinammattissa 1,363 naista. Saman vuoden lopulla kuului liittoon 67 naisleipuria. Järjestyminen on seuraavina vuosina edistynyt niin, että v. 1916 lopulla kuului liittoon 233 naista. V. 1907 Helsingissä ja v. 1912 Vaasassa olleet leipurilakat epäonnistuivat suureksi osaksi naispuolisen rikkurilauman tähden. Sen jälkeen ei ole ollut huomattavampaa tilaisuutta, jossa heidän kuntonsa tai heikkoutensa olisi voinut päästä näkyviin työtaisteluissa. Järjestötoiminnassa yleensä ovat naiset leipurialalla vielä paljon jälellä miespuolisia ammattitovereitansa.

2 ja 3) Naisten ammatillisen toiminnan suhteen leipurialalla on luonnollisesti järjestyminen ensimmäinen ja tärkein — niinkuin kaikilla aloilla. Sitä lähinnä olisi tärkeätä saada naistyöntekijöille tajuttavaksi leipurilain pyhyys, että he oppisivat sitä käyttämään turvaksensa. Sillä olisi jo paljon voitettu. Työehtosopimuksilla olisi koitettava kohottaa heidän alimpia palkkojansa, siitä olisi välillisesti hyötyä myöskin miehille. Tämän onnistuminen edellyttää kuitenkin pitkäaikaista ja voimakasta valistustyötä naisten keskuudessa, joka suoritus käy leipuritöytäntekijäin liitolle yksinään ylivoimaiseksi.

Leipurialalla tulee naisten työ lisääntymään sodan jälkeen entistä voimakkaammin, sillä koneet tulevat yhä useammassa liikkeessä otettavaksi käytäntöön heti kun niiden tuonti tulee mahdolliseksi. V. 1905 tehty tutkimus leipurinammattista osottaa silloin olleen tutkimuksen alaisista työntekijöistä naispuolisia 34 % ja v. 1913 tilaston mukaan oli leipureista 46 % naisia. Kehitys on viimeisinä vuosina jatkunut samaan suuntaan, joten muuttamien vuosien kuluttua tulevat naiset olemaan määrävänä enemmistönä leipurinammattissa. Missä määrin he samaan aikaan pystyvät luomaan itsellensä siedettävät palkka- ja työsuhteet, riippuu kokonansa järjestymisestä, mutta ellei siinä tapahdu ripeää edistymistä, niin tulevaisuus ei lupaa suuria leipurintöytäntekijöille ja suurimman syyn kantavat silloin naiset.

J. V. Sainio.

Katsauksia naisosastoihin.

Turun työväenyhdistyksen Naisyhdistys 20-vuotias.

Vuonna 1896 oli Turun työväenyhdistyksen jäsenenä m. m. noin 50 naista, jotka olivat huomanneet tarpeelliseksi perustaa erityisen naisosaston. Tämän tuuman he toteuttivatkin hankkien uudelle yhdistykselle säännöt Turun työväenyhdistyksen alaosastona. Ensimmäiseen johtokuntaan kuuluivat: rouvat A. Kari, A. Horneus, A. Suomi, M. Tuominen, V. Gröndahl, neidit H. Grönroos ja O. Grönlund. Jäsenmaksu oli 2 mk. vuodessa, eli sama mikä oli T. T. y:n naisjäseniltä. Seuraavana vuonna oli jäsenluku jo 177, mikä osoittaa, että jonkinlaisen yhteistyön kaippu oli työläisnaissa huomattava, vaikka joukossa ja etenkin johdossa oli osa pikkuporvariston naisia. Sosialidemokratia oli vielä niihin aikoihin maassamme jotenkin tuntematon, mutta naisten henkisen näköpiiriin laajentamista ja aineellisen aseman parantamista toiminta tarkoitti. Perustettiin oma lauluseura ja neulomaseura, joista jälkimmäinen onkin toiminut, vaikka kyllä muotoja muutellen, aina viime vuosiin asti.

Suomen työväenpuolueen perustettua liittyi n.-yhdistys siihen, samoin jälkeinpäin perustettuun Suomen työläisnaisten liittoon. Oletettiin osaa edustajan kautta Tampereella v. 1899 pidettyyn ammattikongressiin. Samana vuonna perustettiin n.-yhdistyksen toimesta useita uusia naisamm.-osastoja. Perustettiin myös puhujaseura, joka oli vilkkaassa toiminnassa aina v.teen 1907 asti. Naisamm.-osastojen perustettua aleni n.-yhdistyksen jäsenluku 78:aan, sillä useat osastot saivat ensimmäiset jäsenensä juuri naisyhdistyksestä. Osa jäsenistä jäi pois myöskin sen jälkeen kun s.-d. puolueen omintakeinen ohjelma hyväksyttiin, varsinkin Forssan kokouksessa hyväksytyn ohjelman periaatteiden omaksuminen yhdistyksessä vaikutti mullistavasti, joten n.-yhdistyksen viettäissä 10-vuotisjuhlaansa oli siinä ainoastaan yksi jäsen jällellä sitä perustaessa olleista.

V. 1904 piti n.-yhdistys ensimmäiset arpajaiset. Neulomaseuran yhteydessä pidettiin esitelmää ja keskustelua, ja lapsille perustettiin Ihanneliitto, joka toimi kokouksia kerta viikossa. Viranomaisten taholta lakkautettiin se v. 1913. Ihanneliiton opettajakursseille avustettiin matkarahalla yksi jäsen Viipuriin, samoin Helsingissä pidetyille opettajakursseille. Liittokokouksissa on yhd. ollut aina edustettuna yhdellä tai useammalla edustajalla.

Naisten äänioikeustoimikunta v. 1905—06 avustettiin rahallista uhrauksella, sekä jäsenten uhrantuvaisella työllä, samoin sitä seuraavaa „naisten piiritoimikuntaa“. Yleisiä keskustelukokouksia pidettiin esim. 1907 joka viikko, joihin osanottajia oli aina t.-yhdistyksen juhlasali täynnä. Turun työväenyhdistys korotti jäsenmaksuaan v. 1907, jonka tähden naisyhdistyksenkin jäsenmaksut oli korotettava 6:teen markkaan v.lta. Ehkä tämä silloisen lamaannuksen ohessa yhdistyselämässä vaikutti taas jäsenten vähenemiseen. Suurlakon aikana oli jäsenluku noussut lähelle 200. Nykyinen jäsenmäärä on ainoastaan noin 30.

Huomattavimpana saavutuksena käytännöllisen toiminnan iuloksiin nähden on ollut „Lasten kesäsiirtola“, joka perustettiin 1908. Sen hyväksi on pidetty arpajaiset vuosina 1906—07 ja 1911, myöskin on kaupungin valtuustolta saatu anniskeluyhtiön voittovaroista vuosittain 1,000—2,000 mk.

Huomattavilla uhrauksilla on n.-y:s avustanut paikkakunnan köyhälistön äänenkannattajaa „Sosialistia“, omistaen sen osuuksia nykyään 1,175 markan arvosta. Useita lakkotaisteluja on myös avustettu.

Haparoivasta alusta on astuttu sitkeään luokkataisteluun, monta kiivasta otelua on kokouksissa oteltu, ikäviä lamaannuksen aikoja on ollut ja kieltää kai ei voida niihin vaikuttavan monesti persoonallisten pikkumaisuusien, kateuden j. n. e., aivan muun maailman

tapaan, mutta mitä kauvemmin toiminnassa pysytään mukana, sitä enempi tullaan tuntemaan asiat, toverit ja oma itsensä ja sitä mukaan saattaa toiminnasta odottaa hyviä tuloksia, joita aikamme kaipaava odottaa!

Turussa 15/3—16.

E. V.

Joensuun työy.-yhd. Naisosasto.

Osasto perustettiin jo vuotena 1904. Silloin hoitivat sen asioita pikkuporvaristoon kuuluvat rouvat ja neidit heille ominaisella tavalla.

Suurlakossa tapahtuneen käännöksen jälkeen joutui naisosastokin työläisten käsiin ja niin ollen muodostui sos.-dem. valistusjärjököksi.

Osasto onkin voimiansa mukaan koettanut täyttää mainittua tehtäväänsä järjestämällä tämän tästä suullisia valistustilaisuuksia, levittämällä sos.-dem. ynnä muuta hyödyllistä kirjallisuutta. Ihanneliitto- ja sunnuntaikoulutyön muodossa on myöskin valistusta jaettu.

Useita taloudellisia kysymyksiä on osastossa ollut keskustelun alaisena ja on m. m. otettu osaa paikkakunnalla toimineen työttömyyskomitean töihin.

Koulukeitto-asiassa on kaksi eri kertaa osaston toimesta pidetty suurempia kansalaiskokouksia, joiden nimessä on jätetty kaupunginvaltuustolle anomukset koulukeiton järjestämiseksi kansakoululapsille. Viime anomuksen lykkäsi valtuusto kansakoulun johtokunnalle, jonne asia lienee hautautunut!

Sairaus- ja hautausapukassan on osasto jäsenilleen päättänyt perustaa ja ovat kassan säännöt, tätä kirjoittaessa, asianomaista vahvistusta varten Kuopion läänin kuvernöörin virastossa.

Ensimmäinen puheenjohtaja suurlakon jälkeen oli toveri Alma Vuori, toimien siinä tehtävässä useampana vuotena. Hänen erottuaan on tehtävää hoitanut yksi ja toinen. Nykyään on puheenjohtajana toveri Emmi Tikkanen.

Edellä on esitetty lyhyesti ne pääpiirteet, joiden mukaan osasto on toimintansa järjestänyt. Luonnollisesti tässä jää mainitsematta paljon tärkeää, jota osasto toistakymmenvuotisella taipaleellaan on toimittanut, mutta „katsauksen“ tarkoitushan ei olekaan olla yksityiskohtainen.

Kestäköön innostus, riittäköön sitkeyttä osaston jäsenillä työsänsä suuren asiamme hyväksi, pimeyden poistamiseksi!

Ada Kurkinen.

Kymin Korkeakosken naisosasto kymmenvuotias.

Kun ajattelemme kymmenen vuotta taakse päin, muistamme, että tämä osasto oli silloin verrattain suurilukuinen. Sen jäsenmäärä oli nim. perustettaessa 64 henkeä. Verrattuna sitä vuosien kuluessa tapahtuneeseen vähenemiseen, huomaamme, että paikkakuntamme naiset ovat vielä hyvin takapajulla ajan rientoihin nähden. Mutta vaikka osastomme onkin pienilukuinen ja vähäväkainen, on se siitä huolimatta säilyttänyt reippautensa ja uskonsa tulevaisuudessa saavutettavaan voittoon, joka on poistava keskuudestamme kurjuuden, joka siellä on vuosikymmeniä vallinnut.

Tervehdyksen kaikille taistelutovereille on: Pyrkikäämme entistä suuremmalla innolla sitä päämäärää kohti, johon ponnistele koko maamme puhtaasti ja siveellisesti taisteleva köyhälistöluokka.

Osaston puolesta

Ida Kaipainen.
Puheenjohtaja.

Kahdenlaista lapsuutta.

(S.H.)

Tahdotteko säilyttää järjestelmää, jossa tällaiset vastakohdat vallitsevat?

(S.H.)

Työläisnaisten järjestöistä maassamme.

Työläisnaisten järjestäytyminen maassamme ei ole ollut koskaan edes tyydyttävää. Monet syyt ovat sitä haitanneet. Olevat olot asettavat lukuisia esteitä. Ne luovat käsityksiä, jotka osaltaan vieroittavat työläisnaisia pysymään järjestöjen ulkopuolella, liittymättä enempää omiin erikoisjärjestöihinsä kuin ammattilisiinkaan järjestöihin. Mutta näyttää siltä kuin olisi entisestään vielä taannuttu. On monia naisten järjestöjä lakannut toiminnasta, niistä monet sellaisia osastoja, jotka aikanaan paikkakunnillaan voimakkaasti ovat levittäneet valistusta naispuolisten ja yleensä työväenluokan naisten keskuuteen. Seuraava osastoluettelo valaisee jossain määrin naisten järjestäytymistä.

Antrean naisos. kuuluu liittoon.	Lahden äitiosasto kuuluu liittoon.
Asikkalan { Riilahden " " " "	Lempäälän naisos. lopett. toimint.
Enon " " " "	Lieksan " kuuluu liittoon.
Enson " " " "	Lohjankylän " " " "
Forssan " ei ole lähett. veroj.	Mouhijärven " " " "
Fredriksbergin " kuuluu liittoon.	Muuramen " lopett. toimint.
Haapakosken " " " "	Myllykosken " " " "
Haapamäen " " " "	Muolan " " " "
Haminan " " " "	Pölläkkälän { " " toistaiseksi.
Haapakimolan " lopett. toimint.	Mikkelin " kuuluu liittoon.
Himangan " " " "	Mänttän " ei kuulu liittoon.
Hiitolan " " " "	Mäntsälän { (Ohkolan) " lopett. toimint.
Hermannin " kuuluu liittoon.	Parkkarilan " kuuluu liittoon.
Honkalahden " ei ole lähett. veroj.	Pirkkalan " lopett. toimint.
Hyvinkään " kuuluu liittoon.	Pietarsaaren " " " "
Hämeenlinnan " lopett. toimint.	Porin " kuuluu liittoon.
Innan " ei ole lähett. veroj.	Popinniemen " " " "
Inkeröisten " kuuluu liittoon.	Oulun " " " "
Inkilän " " " "	Orimattilan " lopett. toimint.
Ilmajoen " lopett. toimint.	Raivolan " " " "
Imatran " kuuluu liittoon.	Rauman " " " "
Itä-Keuruun " lopett. toimint.	Reposaaren " " " "
Jaakkiman " " " "	Riihimäen " kuuluu liittoon.
Jyväskylän " kuuluu liittoon.	Ruukin " lopett. toimint.
Johanneksen " lopett. toimint.	Salon " kuuluu liittoon.
Joensuun " kuuluu liittoon.	Savonlinnan " " " "
Jokelan " lopett. toimint.	Sukevan " " " "
Joensuun äitiosasto kuuluu liittoon.	Sunilan " lopett. toimint.
Jokioisten naisos. " " " "	Sorjon " kuuluu liittoon.
Jämsänkosken " " " "	Sairalan " lopett. toimint.
Jumalniemen " lopett. toimint.	Suolahden " kuuluu liittoon.
Kaarinan " kuuluu liittoon.	Sorsakosken " " " "
Kalajoen " lopett. toimint.	Sorvalin " " " "
Kauvatsan { (Pyrintö) " " " "	Strömforssin " lopett. toimint.
Keravan " " " "	Stockforssin " kuuluu liittoon.
Kemin " " " "	Sörnäisten " " " "
Karjalahden " kuuluu liittoon.	Säiniön " lopett. toimint.
Kemin " " " "	Nokian " " " "
Karihaaran " " " "	Perkjärven " " " "
Kymin Korkeakosken " " " "	Porvoon " " " "
Kyröskosken " lopett. toimint.	Hamarin " " " "
Kymin " " " "	Rakkolanjoen " " " "
Karhulan " kuuluu liittoon.	Sippolan " " " "
KymIntehtaan " " " "	Siuron " " " "
Kivijärven " " " "	Toisveden " " " "
Simpelen " " " "	Toejoen " " " "
Kotkan " ei kuulu liittoon.	Tuusulan " " " "
Kuusankosken " kuuluu liittoon.	Talikkalan " kuuluu liittoon.
Koskelan { kylän (Oulu) " " " "	Terjoen " lopett. toimint.
Kuokkalan " lopett. toimint.	toist.
Kuopion " ei kuulu liittoon.	Tiutisen (Kotka) " lopett. toimint.
Lappeenrannan " kuuluu liittoon.	Ulvilan " " " "
Lapuan " " " "	Uuraan " ei ole lähett. veroj.
Lauritsalan " " " "	Uuden Koiviston naisos. kuuluu liittoon.
Lahden " " " "	Uudenkaup. naisos. lopett. toimint.
	Vaasan " kuuluu liittoon.

Varkauden naisos. lopett. toimint.	Värtsilän naisos. kuuluu liittoon.
Valkeakosken " " " "	Virkkalan " lopett. toimint.
Valkealan " " " "	Äänekosken " kuuluu liittoon.
Valkon " kuuluu liittoon.	Pielisensuun " " " "
Viipurin " " " "	Turun " " " "
Viljälän " alkanut toimint.	Tampereen " " " "
	Helsingin " " " "
Vihdin " lopett. toimint.	Rovaniemen " " " "
Voikkaan " kuuluu liittoon.	

Niinkuin ylläolevasta luettelosta näkyy, on naisosastojen toimintaa teollisuuspaikkakunnillakin, joissa palkkatyöväkeä niin miehiä kuin naisiakin on paljon. Jos naisosastojen toiminnan lakkauttamisen perusteeksi voitaisiin esittää sellaisia syitä, että naisten järjestymisen paikallisiin ammattilisiin järjestöihin olisi korvannut naisten erikoistoiminnan menetyksen, niin silloin ei niin paljon olisi huomautuksille sijaa. Mutta ei tietenkään ole laita niin suuressa määrässä, että naisten oma toiminta sillä perusteella olisi voitu lopettaa. Syynä lieneekin ollut vain ne tavalliset syyt: Naiset eivät ole olleet täysin selvillä naisosastotoiminnan merkityksestä ja siksi on leväperäisyys saanut vallan ja se on vienyt osastonkin toimettomuuteen.

Eri paikkakunnilla on paljon naistyöntekijöitä, joilla ei ole oman alansa ammattiosastoa ja jotka eivät innostu toimimaan työväenyhdistysten keskuudessa, vaan kaipaavat erikoisasiainsa takia omaa järjestöä tai ylipäänsä yhdyssidetä voidakseen heitä lähellä olevista asioista neuvotella, ja saada tukea niille ajatuksille, joita olevat olot ja lähin ympäristö heissä synnyttää. Sitäpaitsi, ylen lukuisat perheenäidit eivät ole voineet ammattiosastoihin liittyä. He ovat joko työväenyhdistysten jäseniä, mutta isommaksi osaksi ovat he jääneet kokonaan järjestötoiminnan ulkopuolelle. Eikä tämä ole suinkaan hyväksi kenellekään, niillekään miespuolisille työläistovereille, jotka liiallisessa itseviisautessaan kohtelevat naisten erikoistoimintaa ylimielisesti. Päinvastoin on vahinkoa siitä, että työläisten vaimot, perheenäidit vieraantuvat järjestötoiminnasta, jopa saattavat tulla herkeksi kiepsahtamaan porvarillisten sekapiisiin „kotikasvatus“-hommiin, joiden tarkoituksena on vaan hämmentää työläisten selvän luokkatoiminnan tarkoituksia vahingoksi työväen koko järjestötoiminnalle. Saavatpa kaikenlaiset uskonnolliset hoihottelijatkin paremmin kannatusta niillä seuduin, missä työväen järjestötoiminta ja erikoisesti naisten järjestötoiminta on heikkoa ja hapuilevaa tai tyyten sammunutta.

On siis olemassa vakavia syitä, jotka kehottavat naisosastojen toimintaa kehittämään ja ylläpitämään. Niille paikkakunnille, joissa osastojen toiminta on lakannut, olisi saatava osastoihin elonhenki, saatava ne uudelleen ripeään toimintaan. Niille paikkakunnille taas, joissa ei ole vielä ollut ollenkaan naisosastoa, mutta joissa on hyvät edellytykset siihen, pitäisi myös osastoja saada syntymään. Edessä oleva aika velvottaa työläisnaisia yhä suurempaan valppauteen työväenluokan etujen ajamisessa ja saavutettujen oikeuksien puolustamisessa. Aikansa tasalla olevat miespuoliset toverit katsonevat myös velvollisuudekseen avustaa naisjärjestöjen toiminnan alkuunpääsyä.

S. L.

Mietelmä.

Sääli on kyllä eräs luonnollinen vaisto. Mutta on huomattava, että myötätuntainen ilo lisää maailmassa tavattavan ilon, kun sen sijaan sääli ei vähennä kärsimyksen määrää. Keuhkotautisten sääliminen ei paranna keuhkotautia; sen tekee tiede. Ja kun sosialismi

on ratkaissut köyhyyden ja taudin probleemin, silloin liikuntellisuus yhä vähenee ja ihmisten myötätunto on kehittyvä laajaksi, terveeksi ja tuhlaavan anteliaaksi. Ihminen on iloitseva silmäillessään toisten riemurikasta elämää.

Oskar Wilde.

Naiset mukaan osuuskauppaliikkeeseen!

Osuuskauppatoiminta elää meidän maassamme nykyään taite-
aikoja. On omituista, että juuri tällaisena aikana, jolloin koko
maailma on suurten kysymysten, suurten tapahtumain kynnyk-
sellä olemme me täällä pienessä maassamme joutuneet keskelle
mitä kiihkeintä osuustoiminnallista taistelua, taistelua joka jo osalta
on ja tulee lopullisesti vaikuttamaan koko maamme osuuskauppa-
toimintaan. Jo useita vuosia on nämät riitaisuudet olleet olemassa,
mutta niitä on koetettu sovittelulla, on koetettu tehdä myönnetyksiä
sosialidemokratien taholta, mutta kaikki turhaan. Sovitteluista ei
ole tullut mitään. Nyt viime vuoden lopulla kyllästyttiin jo vihdoin
työväestön taholta ainaiseen luovimiseen. Tehtiin loppu myönnetyk-
sistä ja erottiin erinäiseksi ryhmäksi — vasta tosin valistustyön
alalla. Tavaraliike näet on vielä yhdessä porvarillisten kanssa, mutta
todennäköistä ehkä on, että tämäkin tulee eriytämään.

On kuitenkin vielä suuri osa osuustoimintaväkeä, joka ei asiaa
sen pitemmälle ajattele, vaan ollaanpa varsin arkojakin itsenäisesti
ajattelemaan ja toimimaan. Varsinkin on suuri joukko näitä arkoja
n. s. edistysmielisen osuuskauppaväen joukossa. On osuuskauppoja,
joissa jäsenten enemmistö on työväenluokkaan kuuluvaa, vieläpä
omaavat sosialidemokraattisia mielipiteitäkin, mutta kuitenkin he
ovat arkoja tuota heidän omaa kauppaansa itselleen, edes omaksi
kaupaksi omaksumaan. Ei silloin voi olla puhuttakaan siitä, että he
ajattelisivat tarvitsevansa tuota kauppaansa sen asian hyväksi, jonka
puolesta he ovat vannoutuneet taisteluun, toisin sanoen koko työ-
väenluokan elinehtojen puolesta.

Näin on asiat suurimmalta osalta vielä nykyään tuon varsinais-
sen työväenluokan toimivan osuustoimintaväen miesten keskuudessa.
Mutta entäs naisten? Meidän, joista on sanottu olevan suurempi
hyöty osuuskauppatoiminnalle kuin miehistä. Meidän joiden pitäisi
olla runkona tuossa liikkeessä? Olemmeko me olleet arkoja, tah-
dommeko mekin olla vaan tuollaisena suurena massajoukkona, jotka
miehiemme kanssa yhdessä tyydymme noiden harvojen hoitoon ja
komentoon osuuskauppaliikkeessämme. Olemmeko me ikäänkuin
muitten määrättävät koneet, itse tarttumalla asioihin, itse ajattele-
matta. Ikävä sanoa, että työläisluokan naiset osuuskauppatoimintaan
nähdessä ovat olleet vielä arempia kuin miehet. Ovatpa olleet ihan
surkuteltavan välinpitämättömiä koko tälle liikkeelle. Heistä on ollut
yhdenkään ovato tehneet ostoksensa osuuskaupasta tai yksityis-
liikkeestä. Ei ole viitsitty vaivautua edes ajattelemaan sitä. Niinpä
kun usein perheen isä on pakoittanut vaimon osuuskauppaan, sanoo
tämä: „niin olenhan minä siellä ollut pakoitettu käymään“. Mitä
taas tulee suuntariitoihin osuuskauppaliikkeessämme, on se ollut
suurimmalle osalle naisia niin ikään käsittämätöntä.

Nykyään alkavat kuitenkin asiat olla toisin. Tämä aika joka on
niin kovakouraisesti järkyttänyt työläiskotien taloutta, on lähentänyt
meitä välttämättömyyden pakolla kulutusosuuskuntia, osuuskauppoja
likemmäksi. Se on opettanut suuret joukot naisia näkemään siinä
jotain muutakin ei ainoastaan kaupan, heidän ostoksiensa tekopai-
kan, johonka „tuo äijä minua pakoittaa menemään“. Sillä kun tämä
nykyinen pulakausi ensin alkoi, ja hinnat kohosivat, tavarat alkoi-
vat hävitä markkinoilta, ei osuuskaupatkaan meillä, paremmin kuin
muuallakaan olleet valmiit asiain menoa vastaanottamaan. Mutta
kuitenkin ovat ne paikkakunnilla, jossa ovat vaikuttaneet, olleet

suurina tekijöinä, tasaamassa tavarain hintoja sodan alkuaikoina, sekä
muutamissa paikoin myynnin järjestäjänä siten, että ne ovat voi-
neet koko tämän tilanteen ajan tarjota jäsenilleen kulutustavaroita,
niitäkin, joista on ollut suurta puutetta. Ja vielä enemmän ne olisi-
vat pystyneet saamaan aikaan, jos suuremmat kuluttajajoukot olisi-
vat olleet osuuskaupan ympärille ryhmittyneinä; jos osuuskauppain
suuri ostajapiiri, joka etupäässä muodostuu naisista, perheen äideistä
ja tyttösistä, olisivat jo ennen tämän kalliin opetuksen tultua, ryh-
tynyt asiaa todenteolla ajattelemaan, olisivat jo ennen avoimin sil-
min ja korvin ottaneet ajasta vaari. Silloin olisi osuuskauppatoimin-
takin vasta voinut näyttää, mihinkä oman, hyvin järjestetyn kaupan
avulla pystytään vaikeinakin aikoina.

Me olemme saaneet nyt havaita, mikä valtava voima meille
työläisille on muodostumassa osuustoiminnasta, kun me vaan jak-
samme, tai kun me vaan tahdomme saada sen palvelemaan työ-
väenluokan etuja. Jos osuuskauppatoiminta saadaan palvelemaan
tyystin vain suuren kuluttajajoukon etuja, niin tulee siitä turva, joka
voi tarpeen vaatiessa ojentaa auttavan käden työväenluokalle sen
raskaassa taistelussa olemassaolostaan. Vielä se ajan mittaan voi
luovuttaa suurempia summia kun mitä osuuskaupat nykyään ovat
myöntäneet työväen valistusharrastuksiin ja niin edistää työväen-
luokan parasta, puhumattakaan monista muista hyvistä puolista, mitä
sillä on työväenluokalle suoranaisesti luokkataistelun hyväksi tar-
jottavana.

Mutta se ei voi tehdä sitä silloin, kun me työläiset suurim-
malta osalta olemme arkoja noita omia kauppajamme kohtaan. Se
ei voi sitä tehdä silloin kun mekin työläisnaiset pysyttelemme
osuuskauppaan nähdessä välinpitämättöminä. Meidän on itsekohdas-
tamme astuttava osuustoimintaliikkeen mukana kulkemaan. Meidän
on tutustuttava, kunkin paikkakunnallaan osuuskauppaamme. Eikä
vaan puolinaisesti, vaan otettava tuo kysymys omaksemme, syven-
nyttävä siihen ja taisteltava sen puolesta kuten me teemme muis-
sakin järjestöissä. Ja erittäin juuri nyt jolloin kauppamme ovat niin-
kin kohtalokkaassa ajan kohdassa kun mitä ne ovat. Näin on teh-
tävä huolimatta siitä, että meillä on koko paljon patentti puolue-
ja osuustoimintamiehiä, jotka käsittävät että se riittää naisille kun
vaan ostaa sieltä mistä käskää. Meillä ei muka tarvitse olla osuutta,
meidän ei tarvitse välittää kokouksista, kyllä he ne asiat hoita-
vat! Ikävä kyllä että me naiset itse tässä niinkuin yleensä järjestö-
toiminnassa olemme antaneet siihen aihetta arkuudellamme ja välin-
pitämättömyydellämme. Mutta kuten koko yhteiskunnallinen toi-
minta vaatii työläismiehen ja -naisen yhteistyötä, vaatii sitä myös
osuuskauppatoiminta, ja meillä nykyisin enemmän kuin koskaan.
Siksi meidän on kiinnitettävä osuuskauppaan, ostokset sinne keski-
tettävä, käytävä kauppamme kokouksissa koettamalla vaikuttaa edis-
tävästi sen toimintaan. Ennen kaikkea valvokaamme, että se osuus-
kauppa, jossa olemme jäsenenä, todella toiminnallaan palvelee ku-
luttajain etuja, kääntäkäämme selkämme jo „puolueettomuus“-apos-
toleille. Älköön päästäkö sanomaan että tärkeänä ajankohtana me
Suomen työläisnaiset olimme välinpitämättöminä tälle sen parem-
min kuin muillekaan suurille ja pienille kysymyksille, jotka tulevat
vaatimaan työväen luokalle suotuisaa ratkaisua.

Aino Forstén.

Vähävaraisten kansakoululasten avustaminen.

Työväen laajoissa piireissä annetaan oikea arvo kaikille kansan-
opetusta ja kansanvalistusta todella edistävälle toiminnalle.
Todisteena siitä on se laaja ja monipuolinen työ, jota työväen-
järjestöt itse harjoittavat kansan tietuuden kehityksen edistämise-
ksi. Samaa osottaa myös niitten pienokaisten vuosi vuodelta
kasvava luku, joita työläisperheet lähettävät kansakouluihin opin-
alkeita saamaan.

Myöskin korkeamman opetuksen saannin tarve on elävä työ-
väen laajoissa joukoissa. Mutta niin voimakas kun opinhalu ja
tiedonnälkä kansan pohjakerroksissa onkin, käy sen tyydyttäminen
työväenluokan nuorisolle ylipäänsä vaikeaksi. Raskasta jopa suo-
rastaan mahdotontakin on suurille työläisjoukoille ollut edes lasten
kansakoulussa käyttäminen. Sillä työväen heikko taloudellinen asema,
mikä monessa tapauksessa on suoranaista välttämättömyyden tarpeitten

puutetta, rakentaa monia jopa voittamattomia esteitä vanhemmille tahtoessaan hankkia lapsilleen edes alku- ja pohjaopetusta. Jo yksinään hirvittävä ruoka- ja vaatetavarain jokapäiväinen hinnanousu tekee työläisten elämän entistä tukalammaksi. Sen lisäksi nyt kuluneena talvena useiden tärkeiden ravintoaineiden pula; niinpä maito, voi, liha, kala, sokeri y. m. ovat suureksi osaksi vaan muistona entisiltä ajoilta. Terveellisen ja riittävän ravinnon hankkiminen lapsille on monille perheille suoranaisten mahdottomuus. Seurauksena on, että kehnosti ja puutteellisesti ravittu lapsi ei voi opetusta hyväkseen käyttää niinkuin ravittu.

Tyydyttävien pukineitten ja jalkineitten saanti on niinkään tavattoman monenlaisten vaikeuksien takana. Suuret määrät köyhälistön lapsia joutuvatkin saamaan puutteellisuuksien vuoksi tässä suhteessa vaarallisia tautia, jopa loppu-ikäkseen jäävät kivuloisiksi.

Lääkärimme ja tiedemiehemme sanovat että varsinkin kehityskautenaan lapsemme tarvitsevat voimakasta ravintoa, puhtaat, tilavat ja raittiit asuunot, lämpimiä pukuja j. n. e. Ja onkin luonnollista, että lapset menestykselliseen koulutyöhönsä tarvitsevat terveelliset ja tarkotustaan vastaavat elämänehdot. Mutta miten asianlaita?

Lämpimäin ruoka-ateriain tarve vähintään kerran päivässä on tunnustettu välttämättömän tärkeäksi, mutta hyvin vähän on yhteiskunnan puolelta kiinnitetty huomiota kansakoululasten ravinto-asiaan. Antavathan kunnat vaatetus-, ruoka- ja kouluväline-avustusta, vastataan.

Mutta ei riitä se, että jotain annetaan, kysymys on siitä, annetaanko riittävästi?

Äskettäin julaisu kansakoulutilasto osoittaa, että oppilasten lisääntyminen kaupunkien kouluissa on ollut hyvin hidasta, jopa arautkin. Ja maaseudun kansakouluissa on varsinkin lukuvuosi 1914—15 osottanut kovin uusien oppilaitten vähentymistä.

Vieläpä valitetaan taantumusta koulunkäynnissä. Mutta mitä olette tehneet, ettei koulunkäynnissä olisi tapahtunut eikä tapahtuisi taantumusta ja jotta eivät lapset kesken kouluansa lopettaisi? Kysyvät työläislasten vanhemmat.

Katsotaampa kuinka on laita Helsingissä, missä kolmen suuren porvarillisen puolueen herrat kunnan asioita hoitavat. Suomalaisten kansakoulujen toiminnasta lukuvuonna 1914—15 annetusta kertomuksesta löytyy eräitä tietoja. Varattomien oppilaitten vaatetus-avuksi käytettiin mainittuna vuonna 32,165: 97, kirjoihin ja opetusvälineisiin samoilta 14,377: 58 ja ruoka-apuun 15,496: —, josta lahjotusvaroja 496 mk. Kun suomalaisissa kansakouluissa sanottuna vuonna jatkoluokkineen ilmoitetaan olleen oppilaita 8,186, niin tulee tuosta oppilasta kohden keskimäärin koko lukuvuonna

vaatetusapua	3 mk. 92 p.
kouluvälineapua	1 „ 75 „
ruoka-apua	1 „ 89 „

— Vähän siitä kertyy oppilasta kohden. Niin vähän, ettei se mikään apu olisi. Ja lähes kaikki kansakoululapset olisivat hyvin sen avun tarpeessa. Mutta varattomille niitä etupäässä on jaettu. Mainittu kertomus mainitsee kuinka ruoka-apu on jaettu. Näin: 8,186 oppilaasta sai vain 586 ruoka-apua; 534:lle annettiin koko ruokinta-ajan, 45:lle puolena aikana ja 10:lle puolenatoista kuukautena.

Kyllä sitten on Helsingissä näkynytkin, että köyhäin lapset ovat vaikeuksissa saaneet tapella. Poissaolopäiviä on kaikkiaan 51,991. Suurimpana poissaolon syynä oli sairaus (39,830), 11,320 poissaoloon oli „muista syistä“ ja 841 „ilman syytä“. Noitten kahden viimeisenkin takana piilee varmaan moni järkyttävä tapaus. Ja jos sairauden syytä rupee hakemaan, niin kuinkahan moni koululapsen sairastuminen onkaan johtunut ohuista vaatteista, huonoista kengistä ja kehnosta riittämättömästä ravinnosta. Ja monien on täytynyt Helsingissäkin koulunkäyntinsä lopettaa kesken lukuvuotta. 267 sellaisesta 55 lopetti sairauden tai ruumiillisen heikkouden vuoksi, 59 köyhyyden vuoksi ja ollakseen apuna perheen elatuksen hankkimisessa ja kasvatustalouden toimenpiteellä 24. Vain 17 eroamistapausta leimattiin „hohhoajain huolimattomuudesta tai puuttuvasta harrastuksesta“ johtuneeksi.

Tällaisena aikana kun nyt on, työvään ja muitten vähävaraisten lasten koulunkäyntiä haittaavat seikat esiintyvät vieläkin räikeämpänä kuin tavallisesta. Ja varma on, että ilman yhteiskunnan apua sitä ei voida edes auttavasti ratkaista. Mitä kohtuullisin vaatimus onkin, että yhteiskunnan ainakin tulee heikompien jäsentensä lasten ja nuorison koulunkäyntiä auttaa ja tukea voimakkaasti toimittamalla niille ravintoa, vaatetusta, jalkineita ja kouluvälineitä yhteisillä varoilla. Työväellä tämän vaatimuksen tekoon on sitäkin suurempi oikeus, kun se saa kantaa suhteellisesti kovin suuren osan yleisestä verorasituksesta. Eräissä Skandinavian maissa ovatkin kunnat katsoneet velvollisuudekseen tavallista voimakkaammin tukea kansakoulujen oppilasten koulunkäyntiä, perustamalla entistä enemmän koulukeittioita, mistä useammat jopa eräissä tapauksissa kaikki oppilaat saavat annoksen lämmintä ruokaa. Niinkään on vaatetukseen ja jalkineiden hankkimiseksi samoin kouluvälineiden toimittamiseksi oppilaille uhrattu entistä enemmän varoja.

Myöskin meidän maassamme on kuntia, joissa kaikille kansakoululapsille kunnan kustannuksella jaetaan koulukeittioista päivällinen ja myöskin kaikki oppivälineet kunta kustantaa, mutta niitä on aniharvoja. Siksi on tämä kysymys otettava työläisnaisten päivän ohjelmaan joka palkassa, missä voidaan kokouksia pitää. Sillä yhteiskunnalta on vaadittava apu ennenkuin se on liian myöhäistä ja poistettava ne esteet, jotka haittaavat köyhälistön lasten koulunkäyntiä.

Fiina Pietikäinen.

(S.H.)

Keittiöorjuus.

Samassa vuokratasarmissa on useita kymmeniä keittioita. Jokaisessa seisoo joka päivä nainen yhtä kattilaa tuntikausia paimentaen, sen sijaan että olisi yksi suuri keskuskeittio ja siellä muutama suuren kattilan hännentäjä, jolloin useita kymmeniä riittäisi aikaa muuhun järjelliseen toimintaan. — Työpäivän lyhyeksi järjestäminen heille kaikille olisi myös silloin mahdollinen.

aret, jos ei jotain vanhaa entistä sat-

... viii yks... rtainen ja niukka — mutta sentään jonkunverran inhimillisempi — kuin edellämainittu kuvaus työläisnaisen toimeentulo vaatisi vuodessa vähintään seuraavat menot:

Ruokaan 1: 50 päivässä	547: 50
Asunto joko siistissä perheessä tai 2 à 3 hengen yhteinen huone sänkyvaatteineen 12 mk. kk.	144: —
Päälysvaatteisiin	100: —
Kaksi leninkiä, villanen ja pumpulinen	70: —
Päähine (edellyttäen että joka vuosi ostetaan vaan yksi hattu)	15: —
Yhdet kengät	35: —
2:si kenkään korjausta	14: —
1:det kalossit	12: —
2:si paitaa à 3: — (torihinnat)	6: —
2:det housut à 3: 50	7: —
1:si alusliivi	4: 50
1:si alushame (pumpulinen)	5: —
1:si aamunuttu	6: —
2:det pumpulisukat à 5 mk.	10: —
2:det villasukat à 7 mk.	14: —
¹ / ₂ tusinaa nenäliinoja	3: —
Vaatteiden pesu ja sauna 2: 50 kk.	30: —
1:det käsiineet	3: 50
2:si esiliinaa	4: —
Hiusneuloja, kampeja, nappia, nauhoja y.m.	10: —
Sanomalehdet ja kirjallisuus	15: —
Huvituksiin	10: —
Jäsenmaksut	12: —

Smk. 1,177: 50

Tähän ei ole otettu useitakaan tarpeita riittävinä, niinpä puuttuu kokonaan m. m. semmoiset menot mitä tarvittaisiin talousastioihin ja huonekaluihin, jos nainen pitäisi itse tai toisten kanssa yhdessä asuntoa. Niin ja olisikko kuoleman synty, jos työläinen voisi muuttaman pennin säästää semmoisten tapahtumain varalta kuin jos sattuisi sairaus, työttömyys tai muuta sen tapaista. Vaan siitähän ei voi olla kysymystäkään, ainoastaan elämästä aikanaan ja huonosti siitäkin.

Nämä sangen vaatimattomat menot edellyttäisivät että työläisnaisella pitäisi vähintään olla 4: — päiväpalkka.

Naiset, jotka nykyään — se on kumminkin enemmistö — tekevät 4: — pienemmällä palkalla työtä, eivät voi palkallansa elää, ellei ole sivutuloja. Tavallisen päiväpalkan lisäksi säännöllisesti tehdäänkin vielä lisätyötä kotona tai tehtaassa, vieläpä lisätyönkin perästä lisätyötä. Ensinnäkin tehnyt tavallisen 10 tai 12 tuntisen työpäivänsä, siihen lisäksi 2 tai 3 tuntia vielä ylityötä ja ylityön lisäksi vielä kotityöt ruuanlaiton, asunnon siistimisen, vaatteiden puhdistuksen ja korjauksen. Nämä viimeksi mainitut kotityöt katsotaan

aivan „luonnolliseksi naiselliseksi velv... vaativat naiselta kaiken vapaa-ajan ilu päivätkin. Näin palkkatyössä käyvältä naisel... kin jos hän on äiti, ei koskaan riitä aikaa mihin... henkisiin harrastuksiin. Hänen maailmankatsomuksensa pysyy ahtaana ja vanhoillisena. Niitten nuorten naisten asema on vähän parempi, jotka asuvat vanhempiensa turvissa. Vaan onko se oikein, että täysi-ikäisten ihmisten täytyy eläyttää itseään vanhemmillaan ja omien työläisvanhempiensa kustannuksella; siten joutuu polkemaan koko työväenluokan taloudellista asemaa vaatimatta omia palkkojaan semmoiseksi, että voisi sillä elää itsenäisesti.

Tässä ei suinkaan ole tahdottu sanoa sitä, että nainen enempi kuin mieskään harrastaisi tehdä työtä mahdollisimman vähällä palkalla ja siten koettaisi „tahallaan“ huonontaa omaansa ja koko työväenluokan ennestäänkin tukalaa asemaa.

Päinvastoin nainen omatta tahdottaan vanhoillisen porvarillisen kasvatuksen ja vanhoillisten käsitteitten painostamana on joutunut vieläkin pahemmin kuin mies kapitalistisen riiston uhriksi. Ja kun palkat on alle nälkärajan, on siitä luonnollisena seurauksena luonnoton työpäivän pituus ja kaikesta tästä seuraa henkinen lannistuminen, kykenemättömyys itsepuolustukseen. Tämä näyttää olevan aivan yleinen ilmiö huonosti palkattujen miestenkin keskuudessa. Paremmiin palkattu työväestö on paremmin järjestynyttä ja huonommin palkattu päinvastoin.

Senpätähden onkin sitä suurempi velvollisuus niillä naisjärjestöillä ja järjestyneillä työläisillä, jotka itse ovat jo järjestyneet, saada kaikki työväenluokkaan kuuluvat palkkatyötä tekevät sekä muutkin työläisnaiset ammatillisesti ja valtiollisesti järjestymään.

Edellä sanotun perusteella ehdottaisiin, että Työläisnaisten päivänä naisosastoissa ja niissä ammattiosastoissa, joissa on naisia jäsenenä, otettaisiin vakavan käsitteilyn alaiseksi:

Eikö naisten valistus- ja järjestymistyöhön olisi entistä enemmän kiinnitettävä huomiota. Erittäinkin olisi kotityöläisten agitatsionia painostettava, koska nämä työläiset ovat aivan järjestymättömiä ja kaikkein kurjimmin palkattuja. Kotityöläiset vaikeuttavat etenkin vaatetusteollisuudessa palkkataistelun edistymistä kilpaillessansa palkkoja alespäin.

Valistustyötä järjestettäessä voitaisiin ottaa huomioon m. m. seuraavia menettelytapoja:

- a) olisi järjestettävä kunnittain kotiagitatsionia sitä varten palkattujen vakituisten agitaattorien kautta,
- b) levitettävä helpotajuista kirjallisuutta, jossa selostetaan ammatillisen järjestäytymisen merkitystä,
- c) järjestettävä yhden tai yhdessä useamman osaston toimesta ohjelmallisia vastaanottokokouksia ja illanviettoja ja näissä tilaisuuksissa selostettava työaikaa, työpalkkaa ja yleensä työoloja koskevia kysymyksiä.

Aura Kiiskinen.

Lasten Kirja. Hinta 1: 75. Toimittaneet O. V. Kuusinen ja J. Laherma.

Kiittävät arvostelut puoluelehdissä. „Työmies“ m.m. lausuu:

... Lasten kirja kokonaisuudessaan vaikuttaa ehyesti. Tarujen ja runojen luku on 71. Ja lisäksi ovat ne erinomaisen somasti kuvitetut. Lasten kirjaa ei ole aijottu vain jouluhetkinä luettavaksi. Se on arvoltaan pysyväinen.

Asiamiehille, kun vähintään 5 kpl. tilataan annetaan 20 % alennus. Sos.-dem. Naisliittotoimikunta, Helsinki, Säästöpankinranta 10.

 Tilan ahtauden tähden jää tästä numerosta pois Työläisnaisten päivää varten laadittu alustus köyhälistölasten kasvatuksesta ja huolenpidosta. Se tulee puoluelehtiin. Myös muita jäi pois. Ne tulevat Työläisnaisen Kevätlehteen.

 Työläisnaisen osuuskunnan taloudenhoitaja on nykyään neiti Anni Pöysä, osoite: Helsinki, Itä-Viertotie 2. A.

Leskien leipätaistelu.

Touneentulomahdollisuus tänä poikkeuksellisena aikana on kaikille työläisille käynyt entistä kireämmäksi. Mutta varsinkin sellaisille kotityöntekijöille kuten pesijöille, ompelijattarille ja siivoojille, joiden työtulot ei ole juuri ollenkaan nousseet ja joilla on useita lapsia yksin elätettävänä, on leipäkysymys käynyt vallan pelottavaksi. Kaikki välttämättömimmät elintarpeet ovat hinnassa nousseet 2—3 jopa 4:n kertaisiksi. Jos toiset työläisistä ovat onnistuneet saamaan palkkojaan hieman kohotettua, niin löytyy toisia sellaisia, joiden palkat ei juuri ollenkaan ole kohonneet. Porissakin tehdään 12-tuntisia pesupäiviä 2 markalla. Ja kumminkin pitäisi yksinäisen äidin kyetä hankkimaan nykyisillä hinnoilla ravintoa, vaatteita ja lämpöä lapsilleen ja itselleen.

Jos kenelle niin juuri yksinäiselle äidille tämä kapitalistinen yhteiskunta kaikkine laitoksineen säilyttää raskaimman taakan kannettavaksi. Ja niin mitättömän vähäpätöisiä ovat keinot, joilla yhteiskunta auttaa meitä näitä velvollisuuksia täyttämään. Niin kauvan kun työläisperheessä isä on työvoimainen ja työtä saatavissa, on useilla työläistenkin lapsilla tilaisuus saamaan äidin hoitoa ja jonkinlaista kasvatusta kodissaan, silloin nimittäin, jos isän ansio yksin riittää perheen ylläpitoon. Mutta niin pian kun tämä mahdollisuus loppuu ja isä kuolee — se voi tapahtua kenelle hyvänsä — niin silloin katsotaan, että työläisten lapset eivät tarvitse äidin hoivaa, vaan on tämän astuttava isän tilalle elatusta hankkimaan ja lapset saavat jäädä oman onnensa nojaan katujen kasvateiksi. Parempiosaisten lapset tarvitsevat paitsi äitiään vielä useita muitakin hoitajia, mutta työläislapsilta riistää yhteiskunta äidinkin hoidon. Ja sitten maksetaan naisille vielä paljon pienempiä palkkoja kun miehille, joten palkattua hoitajaakaan sellaisilla palkoilla ei voi edes ajatella. Onko siis ilme min-käläisiä olioita yhteiskunta saa näin laiminlyömistään

työläislapsista? — Luin tässä taannoin „Naisten äänestä“ erästä polemiikkia — naisten opettajaksi pystymisestä — siinä mainitaan eräiden herrojen väittävän, etteivät naiset muka sovi kasvattajiksi, ei ainakaan pojille. Ja nämä herrat perustelevat väitettään sillä esimerkillä, että leskien pojat muka aina ovat vallattomat, raat ja itsepäiset, kun ei heillä ole, ketä kunnioittaisivat. Naisten äänen „Tähtystäjä“ ei myöskään vastaväitteessään tuo esiin sitä puolta asiassa, joka on tässä päätekijä nim. että työläislesket itse lastensa elatuksesta huolehtiessaan ja ansiotyössä ollen eivät ole tilaisuudessa kasvattamaan ja vaikuttamaan lapsiinsa siinä määrin kuin silloin olisi mahdollisuus, kun saisivat olla lasten parissa.

Vaikka työläisten oloissa on näin synkkiä epäkohtia, niin sittenkin vielä löytyy suuria joukkoja työläisnaisia, jotka luottavat kaikkeen muuhun, mutta ei järjestyneen työväestön yhteisvoimaan, joka yksin pystyy meitä auttamaan. Koska vielä sangen monet työläisnaiset hakevat turvaa olemassaolontaistelussaan kirkosta, uskonnosta j. m. s., niin pyydän kysyä, mitä ne ovat tehneet meidän hyväksemme? Mitä esim. kirkko on tehnyt sen eteen että me voisimme saada lapsillemme edes kaikkein välttämättömmiä elintarpeita muusta puhumattakaan?

Juuri näinä päivinä on kirkko pitänyt velvollisuutenaan lähettää meille köyhille ankarassa elämisen taistelussa kamppaileville työläisleskille samallaiset laskut maksettavaksi kuin varakkaille yhteiskunnan porhoillekin! Kirkko ei kysy onko meillä varaa sitä maksaa, armotta se ryöstää saatavansa. Sääliä se ei tunne. Turhaan me sieltä apua odotamme. Kuinka pitkä aika vielä täytyy kulua ennenkun kaikki työläisnaiset käsitteivät tämän?

Emma Pohjola.

Menekki verraton! Viime Kevät- ja Joululehdet loppuivat kesken!

Suosittu kaunokirjallinen julkaisu! Painos vuosi vuodelta yhä kasvanut!

TYÖLÄISNAISEN KEVÄTLEHTI XI

ilmestyy 1 p. huhtik. Sivuja 32. Hinta 60 p. Kertomuksia, runoja. Katsauksia taidehistorian ja tieteiden aloilta. Kuvitus runsas. Hieno väritetty kansilehti.

Tämä lista on irtileikattava ja ajoissa täytettynä palautettava 5 p. postimerkillä varustettuna.

Täten tilataan

Työläisnaisen Kevätlehteä à 60 p. kpl.

Vähennettyäni 20 % *asiamiespalkkionani*, lähetän

maksuksi mk. p.

Lehdet ovat lähetettävät *jälkivaatimuksella*

rautatieasemalle

postitoimistoon

Tilaaajan nimi.

Asiamiesehdot: Myönnämme 20 % alennuksen kun vähintään 5 markan arvosta tilataan. Tilaus, joka sisältää vähintään 10 kpl., lähetään rahtivapaasti. *Elleiraha seuraa, lähetetään tilaus jälkivaatimuksella.*

Asiamiehet kilpailuun: Työläisnaisen Kevätlehden asiamiehille annamme ylimääräisenä palkintona 130 mkaa seuraavasti: 1 palk. 30 mk., 2 palk. 25 mk., 3 palk. 20 mk., 4 palk. 15 mk., 5 palk. 10 mk. sekä 6 kpl. 5 mk. palkintoa. Palkintojen saannin ehtona on, että asiamiesten on tilattava vähintään 100 kpl. jolloin vasta voidaan heidät ylempänä mainitussa palkintojen jaossa ottaa huomioon ja että tilaukset maksetaan tilausta tehdessä tahi tilataan jälkivaatimuksella.

Ryhtykää heti keräämään tilauksia. Varoitus: Tehkää tilaukset ennen 20 päivää maaliskuuta, silloin ratkaistaan painoksen suuruus.

Puoluetervehdyksellä **TYÖLÄISNAISEN OSUUSKUNTA.**

Tilaukset osoitettava: *Työläisnaisen konttori*, Helsinki, Itä-Viertotie 2 A.